Відображення почуття патріотизму в посланні «І мертвим, і живим, і ненародженним землякам моїм...»

Для кожної людини є на землі щось найголовніше, найдорожче, найсвятіше, щось таке, до чого вона ставилась з особливою шанобливістю. Для Тараса Шевченка такою святинею була рідна Україна та її народ. Йому було властиве глибинне відчуття кревної причетності до долі рідного народу, усвідомлення масштабності його історії і неповторності культури.

Із творчої скарбниці Тараса Шевченка можна виділити твір, який, на мій погляд, чи не найглибше виявив патріотизм і почуття національної гідності поета. Це — послання «І мертвим, і живим...»

Майже все своє життя Тарас Шевченко прожив за межами України, але його думка весь час була з батьківщиною. Поету ніколи не було байдуже те, що відбувалося в Україні, те, що якимось чином пов'язане з рідною землею, її культурою, мовою. З великим болем у серці поет спостерігав, як українські інтелігенти віддають перевагу іноземщині, тим самим відвертаючись від батьківщини. Саме до тих, хто намагався відцуратися всього вітчизняного, звертався він:

У чужому краю

Не шукайте, не питайте

Того, що немає

І на небі, а не тілько

На чужому полі.

В своїй хаті своя й правда,

І сила, і воля.

У своєму посланні великий Кобзар докоряє українським панам-інтелігентам, що зневажають рідну мову, культуру, історію і схиляються перед усім західним. Плазування перед іноземщиною постає у творі як втеча панів-лібералів від пекучих проблем життя, від української дійсності:

Нема на світі України,

Немає другого Дніпра,

А ви претеся на чужину

Шукати доброго добра.

Автор висміює їхню зарозумілість, чванство, комічне самовозвеличения, але водночас застерігає: «Схаменіться! Будьте люди, бо лихо вам буде».

Закликаючи українську інтелігенцію пильніше придивитися до справжньої української історії, не минаючи «ані титли, ані тії коми», по-справжньому осмислити її уроки, Тарас Шевченко у своєму творі виявляє високий рівень патріотизму і велику любов до рідної країни та її народу.

Проблема морального обов'язку у творі «І мертвим, і живим, і ненародженним землякам моїм...»

У тисяча вісімсот сорок п'ятому році Кобзар подорожував Україною. Поетові довелося побачити неймовірні страждання народу, зростання невдоволення серед селян. Прикро було Тарасові Шевченку спостерігати, як українські пани, надівши маски «лібералів», знущаються над людьми. Вони на словах розуміють і люблять народ, але довести це справами, відмовитись від своїх привілеїв не здатні.

Коли Шевченко став відомим поетом, пани не раз запрошували його до себе, неначе якусь дивину. І, перебуваючи на панських бенкетах, Кобзар мав змогу зблизька роздивитися справжнє обличчя псевдонародолюбців, які навіть їздили за кордон, але привезли «великих слів велику силу, та й більш нічого». У творі «І мертвим, і живим...» Шевченко звертається до всіх синів України; рядки цього послання схожі на заповіт, хоча вірш з такою назвою був написаний поетом трохи згодом.

Незнання своєї історії — найтяжчий гріх для народу, говорить Т. Шевченко. І Великий Кобзар гнівно засуджує зневажливе ставлення «малоросійської» інтелігенції до власної історії, до культурної спадщини рідного народу:

... Колись будем

І по-своєму глаголить,

Як німець покаже

Та до того й історію

Нашу нам розкаже...

Історія українського народу уявляється поетові сліпою калікою, старою матір'ю, яку «землячки» віддають на виучку за кордон. Натомість Т. Шевченко закликає своїх земляків жити власним розумом, а не чужим:

Учітесь, читайте,

і чужому научайтесь,

й свого не цурайтесь.

Так, треба вчитись в інших народів, брати усе краще, що в них є, але це навчання має бути осмисленим, має нашаровуватися на своє, національне знання і вміння, не повинне замінювати дитині батьківську науку, отриману від предків.

Поет завжди підтримував ідею об'єднання слов'янських народів: «нехай нерозмежованою останеться навіки од моря до моря — слов'янська земля». Але Т. Шевченко вважав, що

таке об'єднання має бути рівноправним. Тому Великий Кобзар засуджує «слов'янофілів» і їхні заклики до об'єднання народів під владою російського монарха.

Т. Шевченко закликає українців переглянути свою історію заново, прочитати її, не оминаючи жодної подробиці, бо тільки за такої умови можна буде дати відповідь на запитання:

... Що ми?..

Чиї сини? Яких батьків?

Ким? За що закуті?..

Серце поета непокоїть те, що

Доборолась Україна

До самого краю.

Гірше ляха свої діти

Її розпинають.

Багато хто з нас перестав пишатися тим, що ми — діти великої нації. Ось як говорить про це сучасний поет В. Баранов:

Українці мої. То вкраїнці ми з вами,

чи як?

Чи в могилах і вмерти судилось

нам ще від Тараса?

Чи в могили й забрати судилось

нам наш переляк,

Що згнітив нашу гідність до рівня вторинної раси?

Проблеми відродження і збереження національної культури актуальні й зараз.

Т. Шевченко твердо вірив, що серед інтелігенції є такі люди, які готові все віддати служінню народові; це до них Великий Кобзар звертався з проханням:

Обніміте ж, брати мої,

Найменшого брата...

Молю вас, благаю!

Отже, в поемі «І мертвим, і живим...» Тарас Шевченко викриває насамперед кріпосників-«лібералів», засуджує схиляння перед усім чужоземним і зневагу до вітчизняного, закликає освічені кола дворянської інтелігенції зблизитися з народом. Таким чином, він піднімає болючу для України проблему національного самозбереження.